

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců JUDr. Jaromíra Klepše a JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila v právní věci

žalobkyně: Z. Š.
bytem X

proti

žalované: Česká advokátní komora, IČO 66000777
sídlem Národní 118/16, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 8. 2021, čj. 10.01-000411/21-002

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:
I. Předmět sporu

1. Žalovaná rozhodnutím ze dne 6. 8. 2021, čj. 10.01-000411/21-002 neurčila žalobkyni advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.
2. Žalobkyně má za to, že žalovaná nerozhodla o předmětu její žádosti, neboť rozhodla o neurčení „bezplatné“ právní služby a nikoli o žádosti žalobkyně ze dne 15. 7. 2021 „o právní službu pro fyzickou osobu“. V ní žalobkyně vyplnila jen své identifikační údaje a označení věci, již se má služba týkat, neuváděla údaje o své finanční situaci. Žalobkyně má

za to, že rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Neobstojí část odůvodnění, v níž žalovaná uvedla, že žádost byla opožděná; žalobkyně uvedla, že žalovaná žádost věcně projednala.

3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že podobnou věc žalobkyně projednával městský soud pod sp. zn. 11A 18/2021, rozsudek ze dne 14. 5. 2021 potvrdil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 7. 9. 2021, č. j. 9 As 121/2021-29. Poukázala na výklad, který oba soudy zaujaly k § 18 a 18c zákona o advokacii, z něhož vyplývá, že žalobkyně pro určení advokáta musí splnit podmínku jak nemajetnosti, tak odmítnutí poskytnutí služeb od dvou advokátů. Žalovaná shrnula průběh řízení o určení advokáta. Poukázala na to, že žalobkyně byla zastoupena advokátem v řízení o kasační stížnosti sp. zn. 9 As 121/2021 a rovněž tak i v řízení o ústavní stížnosti pod sp. zn. III. ÚS 2984/21. Je tedy s podivem, že si nebyla žalobkyně schopna zajistit advokáta pro podání ústavní stížnosti proti usnesení Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 27 Cdo 194/2021.
4. Žalobkyně v podání ze dne 22. 8. 2022 doplnila, že žalovaná včasnost žádosti žalobkyně neposoudila ve spojení s § 40 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Názor žalované neobstojí ani s jejím dřívějším rozhodnutím ze dne 30. 1. 2017, č. j. 249/17, kdy rozhodla o žádosti žalobkyně ze dne 23. 1. 2017 (žalobkyni advokáta určila), kterou obdržela poslední den lhůty stanovené Nejvyšším správním soudem k předložení plné moci. K nesplnění podmínek dle § 18c odst. 1 a 4 zákona o advokacii žalobkyně navrhla přerušení řízení do doby rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 o návrhu městského soudu v jiném řízení žalobkyně pod sp. zn. 6 A 101/2021 o zrušení části ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve znění „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují*“.

II. Jednání ve věci

5. Jednání ve věci se konalo 25. 8. 2022. Žalobkyně se z účasti na jednání omluvila a souhlasila s jednáním v její nepřítomnosti.
6. Žalovaná k věci uvedla, že žalobkyně si byla ve zmíněných řízeních u Nejvyššího správního soudu i před Ústavním soudem i sama schopna si zvolit advokáta. Dřívější rozhodnutí o určení advokáta bylo vydáno za předchozí právní úpravy zákona o advokacii. Od 1. 7. 2018 jsou podmínky § 18, § 18a, § 18c formulovány jinak. Žalobkyně si je toho podle žalované nepochybně vědoma, s žalovanou u městského soudu vede řadu sporů. Žalovaná si je vědoma návrhu k Ústavnímu soudu, který byl učiněn městským soudem v řízení pod sp. zn. 6 A 101/2021 k formulaci podmínek podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii. To však podle žalované nyní soudu nebrání, aby ve věci rozhodl, neboť žalované rozhodnutí je založeno na více důvodech. V posledních týdnech byla podána kasační stížnost proti rozsudku jiného senátu Městského soudu v Praze sp. zn. 5 A 50/2017, Nejvyšší správní soud bude posuzovat tutéž otázku jako Ústavní soud. Poukázal na to, že v případě rozhodnutí ze dne 30. 1. 2017, č. j. 249/17 šlo o zcela jinou situaci – řízení o kasační stížnosti již bylo zahájeno, proces o kasační stížnosti byl tedy jiný než při posouzení o podané nebo nepodané ústavní stížnosti.
7. Městský soud provedl na jednání důkaz žádostí ze dne 23. 1. 2017 a rozhodnutím žalované ze dne 30. 1. 2017, č. j. 249/17 o určení advokáta pro řízení u Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 As 2/2017.

III. Posouzení věci Městským soudem v Praze

8. Žaloba byla podána včas (podána k poštovní přepravě poslední den lhůty), osobou k tomu oprávněnou. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.) a vycházel ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
9. Napadené rozhodnutí podléhá přezkumu ve správním soudnictví (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu z 11. 9. 2008, čj. 6 Ads 19/2008-103, č. 2179/2011 Sb. NSS).
10. Ze spisového materiálu soud a provedeného dokazování zjistil následující podstatné skutečnosti.
11. Žalobkyně zaslala 16. 7. 2021 žalované částečně vyplněný formulář „Žádost o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)“. Vyplněné údaje v žádosti obsahovaly: identifikace žalobkyně jako žadatele, kontaktní údaje. Žalobkyně vyplnila údaje týkající se věci – šlo o ústavní stížnost proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2021, č. j. 27 Cdo 194/2021 – 347, lhůta k podání ústavní stížnosti měla uplynout 27. 7. 2021. K žádosti nebyl přiložen žádný doklad, kterým by žalobkyně prokazovala své příjmové a majetkové poměry (žalobkyně je ani netvrdila).
12. Žalovaná o žádosti žalobkyně rozhodla dne 6. 8. 2021 pod čj. 10.01-000411/21-002, tak, že advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby žalobkyni dle § 18c zákona o advokacii neurčila z důvodu, že žádost není včasná dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii (byla podána 11 dní před vypršením žadatelkou uvedenou lhůtou k podání ústavní stížnosti, přičemž žalovaná má 30 dní na rozhodnutí o žádosti), a z důvodu, že žalobkyně netvrdila a neprokazovala své finanční a majetkové poměry. Žalobkyně tak nesplnila podmínky dle ustanovení § 18 odst. 2, § 18c odst. 1 a § 18c odst. 4 zákona o advokacii.
13. Žádost i žalované rozhodnutí jsou součástí správního spisu, městský soud jimi zvláště neprovedl dokazování – správním spisem se dokazování neprovádí (vizte rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).
14. Z důkazů provedených na jednání městský soud zjistil, že žalovaná žalobkyně na základě žádosti ze dne 23. 1. 2017 určila advokáta dne 30. 1. 2017 pod č. j. 249/17 k poskytnutí právní služby před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 4 As 2/2017.
15. Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii *ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.*
16. Podle § 18c odst. 1 zákona o advokacii *žadatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby. V téže věci může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19, nebo nastane-li situace uvedená v § 20 odst. 2.*
17. Podle § 18c odst. 2 zákona o advokacii *žádost o určení advokáta k poskytnutí právní služby lze podat pouze na formuláři. Žádost kromě obecných náležitostí stanovených správním řádem obsahuje a) popis věci, v níž by měla být právní služba poskytována, a b) prohlášení žadatele, že jej ve věci, v níž je právní služba žádána, nezastupuje jiný advokát nebo osoba podle § 2 odst. 2 písm. a).*

18. Podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii *nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.*
19. Podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii *K žádosti musí být přiloženy doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob za období 6 kalendářních měsíců předcházejících podání žádosti, jakož i doklady o jeho majetkových poměrech. Podrobnosti náležitostí žádosti včetně vzoru jejího formuláře a způsob prokazování příjmových a majetkových poměrů žadatele, jakož i rozsah údajů, které je žadatel povinen Komoře sdělit, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.*
20. Žalobkyně v první řadě namítla, že žalovaná nerozhodla o předmětu její žádosti. Dle žalobkyně žalovaná rozhodla o neurčení „bezplatné“ právní služby a nikoli o žádosti o „určení advokáta pro právní službu“.
21. Obecně platí, že poskytování právních služeb je činnost úplatná s tím, že si klient advokáta vybírá a hradí mu odměnu. V rámci ochrany práva osob na přístup k soudu, však může ve výjimečných případech vzniknout vztah mezi klientem a advokátem i rozhodnutím soudu nebo žalované dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Smyslem určení advokáta podle § 18 až 18d zákona o advokacii je poskytnout právní pomoc zejména nemajetným žadatelům k zachování jejich práv na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
22. Žadateli se pak právní služba podle § 18c zákona o advokacii poskytuje bezplatně. Pokud jde o určení advokáta pro řízení před Ústavním soudem a v řízení před orgánem veřejné správy, hradí odměnu advokáta stát. V ostatních věcech, ke kterým je advokát určen podle § 18c, poskytuje advokát právní služby nadále na své náklady, případně má nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu (§ 23 odst. 3 zákona o advokacii). Z hlediska žadatele, který osvědčí naplnění podmínek § 18c zákona o advokacii, mu však bude případně určený advokát poskytovat právní službu bezplatně; náklady advokáta vůči žalované či vůči státu se sféry žadatele (zde žalobkyně) nedotýkají.
23. Jestliže tedy žalobkyně žádala o určení advokáta k poskytnutí služby pro fyzickou osobu dle § 18c zákona o advokacii, vzhledem k zákonným podmínkám, za nichž lze advokáta určit, implicitně žádala, aby následné poskytnutí právní služby advokátem bylo bezplatné.
24. Ustanovení § 18c zákona o advokacii vyžaduje, aby žadatel splnil následující podmínky – určení musí odůvodňovat jeho majetkové poměry a musí doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou advokátů (mimo případy § 23 odst. 3 zákona).
25. Žalobkyně své majetkové a rodinné poměry neprokázala a nebyla tedy splněna výchozí podmínka pro určení advokáta k „bezplatné“ právní službě dle § 18c odst. 1 ve spojení s odst. 4 téhož ustanovení. Městský soud si je vědom toho, že jiný jeho senát pod sp. zn. 6 A 101/2021 podal návrh na zrušení části ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii v té části, v níž je vyžadováno ověření příjmových a majetkových poměrů žadatele. Výsledek řízení, které Ústavní soud vede pod sp. zn. Pl. ÚS 44/21 (ke dni jednání městského soudu o věci nebylo rozhodnuto), však pro posouzení žaloby není stěžejní.
26. Jak již bylo rekapitulováno výše, žalovaná o neurčení advokáta žalobkyni rozhodla ze dvou důvodů, které sami o sobě mohou obstát jako důvod pro neurčení advokáta. Tím primárním bylo, že žádost žalobkyně nebyla včasná dle § 18 odst. 2 zákona o

advokacii, tím druhým, že žalobkyně netvrdila a neprokazovala své finanční a majetkové poměry dle § 18c odst. 1 a 4 zákona o advokacii. I kdyby nakonec Ústavní soud shledal, že prokazování majetkové stránky dle § 18c odst. 1 a 4 zákona o advokacii je v rozporu s právem občana na přístup k soudu podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, stále by žalované rozhodnutí bylo založeno ještě na dalším důvodu nevyhovění žádosti žalobkyně, který by mohl obstát jako důvod zcela samostatný. Řízení o návrhu u Ústavního soudu pod sp. zn. Pl. ÚS 44/21 které vyvstalo v rámci řízení před Městským soudem v Praze pod sp. zn. 6 A 101/2021 proto samo o sobě ještě zásadní nemá vliv na osud řízení o nynější věci vedené pod sp. zn. 10 A 114/2021. Městský soud proto neshledal, že by ve věci žalobkyně pod sp. zn. 10 A 101/2021 vyvstal důvod pro přerušení řízení, ať už podle § 48 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nebo podle § 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s.

27. Žalobkyně sporuje závěr žalované, že by její žádost neměla být včasná; poukazuje na to, že žádost žalovaná věcně projednala, žalovaná měla dle žalobkyně přihlédnout k § 40 odst. 1 písm. d) správního řádu či obdobným ustanovením zákona o advokacii, namítla nekonzistentnost výkladu pojmu „včasnost“ v rozhodovací činnosti žalované.
28. Zákon o advokacii nestanovuje konkrétní lhůtu k podání žádosti o určení advokáta. Z ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii vyplývá, že žádost určení advokáta k poskytnutí právní rady dle § 18a nebo právní služby dle § 18c zákona o advokacii musí být toliko včasná. Tento požadavek podle názoru městského soudu má zajistit, aby poskytnuté právní služby (event. rady) byly pro žadatele efektivní a byl tak tím splněn účel určení advokáta.
29. Včasnost žádosti je pak nutno posoudit individuálně. Lhůta k podání ústavní stížnosti činí 2 měsíce, je propadná a po jejím uplynutí Ústavní soud stížnost odmítne jako opožděnou /§ 72 odst. 3 a § 43 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu/.
30. Je bez významu, že žalobkyně u žalované žádost podala včas před uplynutím lhůty k podání ústavní stížnosti /zde žalobkyně poukazuje na § 40 odst. 1 písm. d) správního řádu a „obdobné“ nespecifikované ustanovení v zákoně o advokacii/. Žalované správní řád stanovuje lhůtu k rozhodnutí o určení advokáta na 30 dní (§ 71 odst. 3 správního řádu ve spojení s § 55a odst. 1 zákona o advokacii). Žalovaná kdykoliv během této lhůty může legitimně o žádosti žalobkyně rozhodnout. Pokud je žádaná služba vázaná striktně na lhůtu, logicky půjde k tíži žadatele, pokud nepožádal o určení advokáta s dostatečným předstihem tak, aby tuto žádost žalovaná vyřídila jak ve „své“ lhůtě pro rozhodnutí, tak především ve lhůtě potřebné k uskutečnění právní služby.
31. Tak se stalo v projednávané věci. Žalobkyně žádost podala 16. 7. 2021, žalovaná o ní rozhodla 6. 8. 2021. Žalovaná v této souvislosti poukázala na to, že žalobkyně o určení požádala jen pár dní před uplynutím lhůty k podání ústavní stížnosti (11 dní, konec 27. 7. 2021), přičemž krátkost zbývajících lhůt poměřila příhodně i s tím, že během ní byla povinna provést řízení o určení advokáta a případně určený advokát by se ještě musel seznámit s věcí samotnou.
32. Za těchto okolností se lze ztotožnit se závěrem žalované, že žádost žalobkyně podaná 16. 7. 2021 již nebyla podaná s dostatečným předstihem, tj. nebyla včasná, aby mohl být naplněn účel § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Tento (primární) důvod žalovaného k zamítnutí žádosti žalobkyně o určení advokáta k bezplatnému poskytnutí právní služby pak podle názoru městského soudu ob stojí jako samostatný důvod žalovaného rozhodnutí.

33. Žalobkyně namítla nekonzistenci postupu žalované s tím, že ta jí advokáta určila rozhodnutím ze dne 30. 1. 2017, č. j. 249/17 za situace, kdy žádost podala i v poslední den lhůty stanovené k doložení plné moci před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 4 As 2/2017.
34. Městský soud z předloženého rozhodnutí zjistil, že žalovaná určila žalobkyni advokáta dne 30. 1. 2017, tj. za týden od obdržení žádosti. Patrně se tak stalo po dvoutýdenní lhůtě, kterou měl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 5. 1. 2017, č. j. 4 As 2/2017 - 28 (žalobkyně jej městskému soudu nepředložila) původně stanovit žalobkyni k doložení plné moci (dle žádosti z 23. 1. 2017 žalobkyně vyzývací usnesení obdržela dne již 10. 1. 2017, lhůta dvou týdnů končila 24. 1. 2017).
35. V případě rozhodnutí z 30. 1. 2017 bylo v tu dobu již vedeno řízení o kasační stížnosti žalobkyně, proto Nejvyšší správní soud kontinuálně vyzýval žalobkyni k odstranění vad řízení (v danou chvíli k doložení povinného zastoupení advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s., následovat mohla i výzva k doplnění kasační stížnosti § 109 odst. 1 s. ř. s.), k čemuž jí stanovil přiměřenou lhůtu. Bylo tedy velmi pravděpodobné, že určení advokáta pro poskytnutí právní služby žalobkyni bude mít svůj smysl a účel. Určení advokáta (byť se zdá, že se stalo později, než byl konec stanovené lhůty) ze strany žalované pak bylo efektivní a na osud řízení nemělo vliv - z rozsudku ze dne 28. 4. 2017, č. j. 4 As 2/2017 - 57, dostupného na www.nssoud.cz vyplývá, že určený advokát žalobkyni skutečně zastupoval.
36. Žalobkyně však v projednávané věci žádost dne 16. 7. 2021 nepodala z vyložených důvodů s dostatečným předstihem před marným uplynutím lhůty pro zahájení řízení před Ústavním soudem, tím byla účelnost určení advokáta k poskytnutí právní služby značně ztížena.
37. Žalobkyně se při určení advokáta v roce 2017 tedy nacházela v jiné procesní situaci než nyní. Nelze proto stavět na roveň, že pokud tehdejší určení advokáta ještě vedlo k efektivnímu poskytnutí právní služby, že by žalovaná, nyní nemajíc dostatečný prostor pro určení advokáta, v této věci postupovala procesně vadně.

V. Závěr a náklady řízení

38. Žalobkyně neprokázala splnění těchto podmínek k určení advokáta k právní službě (která by od advokáta vůči žalobkyni byla učiněna bezplatně): podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii (žádost nebyla včasná) a též podle § 18c odst. 1, 4 (neprokázala příjmové a majetkové poměry). Správně tedy žalovaná výrokem napadeného rozhodnutí advokáta neurčila dle § 18c zákona o advokacii k poskytnutí bezplatné právní služby. Městský soud nadto poznamenává, že přestože žalobkyně v žádosti ze dne 16. 7. 2021 uvedla, že lhůta k podání ústavní stížnosti končí 27. 7. 2021, neuvedla např., že by si do té doby období sama bezúspěšně zkusila zvolit zastoupení jinými advokáty. To by v jiných případech znamenalo, že by žalobkyně nesplnila ani podmínku dle § 18c odst. 3 zákona (v této věci však tato podmínka nebyla nezbytná).
39. Žaloba není důvodná, proto ji soud zamítl postupem dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
40. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žádnému z účastníků nepřiznal jejich náhradu. Žalovaná byla ve věci plně úspěšná, nicméně jí nevznikly žádné náklady řízení nad rámec běžného výkonu úředních činností.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze 25. srpna 2022

JUDr. Ing. Viera Horčicová v. r.
předsedkyně senátu